

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/10/korpics-zsolt-az-interaktiv-terkepek-helyzete-es-lehetosegei-a-modern-tortenelemoktatasban-01-03-06/>

Korpics Zsolt

Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

A térképek a történelemórák során leggyakrabban használt segédeszközök közé tartoznak. Ezt annak köszönhetik, hogy sokoldalú felhasználási lehetőségeik mellett több kulcsfontosságú képesség kialakulását is elősegítik. A fejlődés és az ezzel együtt járó társadalmi változások azonban megkövetelik, hogy eszközeinket hozzáigazítsuk modern korunk elvárásaihoz. Az interaktív térkép megjelenése tehát csak egy újabb lépés a „tanészkek evolúciójában”. Jelen elemzés az iskolai térképállományokkal kapcsolatos problémákat is feltárva igyekszik bemutatni az interaktív térképek jelentőségét és a bennük rejlő lehetőségeket. A szerző meggyőződése, hogy nem csupán egyszerű technikai újításról van szó, hanem egy olyan eszközről, mely hatékonyan segíti az oktatási módszerek megújulását, és eddig nem tapasztalt együttműködési lehetőségeket nyit meg a történelemmel foglalkozó kollégák előtt.

1. A történeti topográfia helyzete a történelemoktatásban

A történeti topográfiának a történelemoktatásban betöltött fontos szerepe megkérdőjelezhetetlen. A térképek olvasása, értelmezése, a történelmi események térben való elhelyezése olyan alapvető képességek kialakulását segíti elő, mint például a térbeli tájékozódás, a méretarányok figyelembevétele, a terület sajátosságaiból adódó gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok felismerése.¹ Jelentőségét mutatja, hogy a Nemzeti alaptanterv (NAT) valamint a Kerettanterv is részletesen foglalkozik a történelemoktatás e területével.²

Ez azonban együtt jár a fent jelzett képességek elsajátításához szükséges segédeszközök beszerzésével, valamint azok folyamatos megújításával. Egy korábbi

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

években elvégzett kérdőíves vizsgálat kimutatta, hogy a történelemtanárok minden más területen tanító pedagógusnál fontosabbnak tartják a tanítási segédeszközök használatát³, a fejlesztendő taneszközök közül pedig – a tablók és a videók mellett – a térképeket jelölték meg kiemelt területként.⁴ A fejlesztésekre tehát szükség van, ám ez a törekvés egyre gyakrabban kerül szembe az iskolafenntartó megszorító költségvetési politikájával.

A forráshiány okozta probléma jelentőségét tovább erősíti az a kutatásban szereplő megállapítás, mely szerint a történelemoktatás során éppen a térképhasználathoz kapcsolható módszerek kapnak kiemelt hangsúlyt.⁵ A közölt adatok szerint ráadásul nem csak a leggyakrabban használt, hanem egyben a leghasznosabbnak is ítélt oktatási módszerekről van szó. Így a szükséges eszközök beszerzése, cseréje, a modern elvárásokhoz való igazítása (digitalizálás, interaktívvá való átalakítás) a tantárgy szempontjából létszükséglet.

A topográfiai eszközök ára – a készítésük során felhasznált háttértudás és járulékos költségek (térképészeti és grafikai munkák, bizonyos jogdíjak kifizetése stb.) valamint az előállításuk költségei miatt – igen magas. Nem csoda, hogy az iskolák térképállománya elöregedett.⁶ Teljes csere szinte megoldhatatlan, a térképek cseréjére sokszor csak a legutolsó pillanatban kerül sor – vagy még akkor sem.

Pedig több szempontból is szükség van a megújulásra. Az első ezek között a térképek állapotának folyamatos romlása. A nem megfelelő tárolási körülmények miatt kifakulhatnak, felületük feltöredezik, felfeslik, esetenként kiszakad, rosszabb esetben szándékos rongálás áldozatául esnek, vagy egyszerűen penészesedni kezdenek.

Egy pécsi általános iskola példáján keresztül azonnal érthetővé válik a jelzett probléma.⁷ A térképgyűjtemény állapotának felmérése⁸ során az 50 darab⁹ térképből csak 17-et találtam jó (azaz minden fenntartás nélkül használható) állapotban, míg a további 33 közül 16 kifejezetten rossz kondícióban volt.¹⁰ Különösen rossz volt az arány a 6. és 8. osztály tananyagához kapcsolódó térképek esetén. Az előbbinél a 17 térképből 3 volt jó állapotban és 7 került a „rossz” kategóriába, utóbbi esetében viszont a 6 meglévő térkép fele a „rossz” másik fele a „viseletes” kategóriába volt sorolható. (Lásd: 1. sz. *melléklet*.)

Persze nem csak a térképek fizikai állapotával, hanem azok tartalmával kapcsolatban is problémák merülhetnek fel. Ezek előtérbe kerülése nagyrészt a

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

rendszer váltás következménye, mely történelemoktatásunkra is jelentős hatást gyakorolt. Nemcsak bizonyos témáknak a tananyagban betöltött szerepe és súlya kérdőjeleződött meg, hanem megindult egy – a marxista történelemfelfogástól teljesen eltérő – történelemszemlélet kialakulása is.¹¹ A sokszor a rendszerváltás előtti időkből származó térképek így kihívások elé állíthatják a szaktanárokat és a diákokat.

A már említett általános iskolai térképgyűjteményben igen magas volt a régi térképek aránya.¹² 50 térkép közül 37 tartozott ide. Bár ez nem jelenti automatikusan azok használhatatlanságát, a politikailag terheltebb időszakok tárgyalása – mint például a teljes XX. század – nagyobb óvatosságra és körültekintésre inti a szaktanárokat. Példánknál maradván az iskola 8-os tananyaghoz kapcsolódó hat térképeinek mindegyike régi kiadású volt, több témája (Polgárháború és intervenció Szovjet–Oroszországban, Hazánk felszabadítása) a rendszerváltás előtti időszakban fontos, ma már kevésbé hangsúlyos eseményhez kapcsolódott. (Lásd: 1. számú melléklet.)

Végül beszélhetünk az eszközök által közvetített ismeretek megújításának, a modern elvárásokhoz való igazításának jelentőségéről. Olyan eszközökre van szükség, melyek a NAT által meghatározott¹³ – a korábbi fejlesztési célok között soha nem említett – kulcskompetenciák, mint például a digitális kompetencia, a hatékony önálló tudás, a kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetenciák kialakulását is elősegítik.

Az utóbbi két pont összefügg az egész történelemoktatás megújításának kérdésével. Jakab György *A történelem tanítása az ezredfordulón* című kétrészes cikksorozata¹⁴ igyekezett feltárni azokat a problémákat, amelyek megoldása a tantárgy további fennmaradása érdekében mindenképpen szükségesek. Meglátása szerint a legégetőbb kérdések a következők: a történelemfelfogások rendszerváltást követő pluralizálódása és a tantárgy (egyben a tudomány) ezzel együtt járó hitelvesztése; a régi XIX. századi történetírás elavult mintáihoz való ragaszkodás; és a társadalom új kihívásaihoz való alkalmazkodás hiánya.

A történelemoktatás presztízse az elmúlt 20 évben több kutató szerint is csökkent.¹⁵ A negatív irányú folyamatok megállítását csak a történelem tantárgynak a modern társadalmi elvárásokhoz igazításával, a mai információs és technológiai

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

társadalom fiataljainak nyújtandó új, hasznos tudásbázis kiépítésével, és az eszközök modernizációjával érhetjük el.

A megoldások részese lehet az új technológiai vívmányokat felhasználó, modern elvárásoknak – legyen az tartalmi, esztétikai vagy alkalmazhatósági elvárás – megfelelő interaktív történelmi térkép vagy atlasz. (Ha visszatérünk a pécsi általános iskola példájához, talán nem lepődünk meg, hogy ilyen eszközök – elsősorban a pénzügyi háttér hiányosságai miatt – nem álltak az intézmény rendelkezésére.¹⁶⁾

Azt mondhatjuk, hogy míg a történelmi topográfiának a történelemoktatásban betöltött szerepe a tantárgyi kihívások ellenére sem változott, az eszközök helyzete komoly fejtörést okoz a szaktanárok és az iskolafenntartók számára. Megoldást csak az oktatási segédeszközök megújítása jelenthet, melyben nagy szerepe lehet majd az interaktív térképeknek.

Az új eszköz megismeréséhez azonban tisztázni kell, mit is jelenthet az interaktivitás fogalma az oktatásban.

2. Az Interaktivitás és az interaktív eszközök

Az interakció kölcsönös viszonyt, kölcsönös egymásra irányuló hatást jelent. Ennek megfelelően az interaktív kifejezés a kölcsönös érintkezést lehetővé tevő rendszerekre vonatkozik. A fenti megjelölésből adódóan a fogalmat előszeretettel használják a modern távközlési és informatikai eszközöknél, pedig ennél jóval többről van szó. Egy olyan kommunikációs stratégiáról, amelyben a felek egyenlő partneri viszonyban állnak egymással.

Az oktatásban – és itt nem csak a történelemoktatásról van szó – a modern reformpedagógiai nézetek megjelenéséig nem volt kiemelt szerepe az interaktivitásnak. A megváltozott társadalmi közeg, az informatika és távközlés gyorsuló fejlődése azonban új kihívás elé állította a pedagógusok közösségét, ugyanis megszűnt a tanárok tudás feletti monopóliuma. Ranschburg Ágnes, Jakab Györgyre hivatkozva, ezt úgy fogalmazta meg, hogy *megszűnt, illetve csökkent az iskoláknak az információk és a szemléletformálás területén tapasztalt egyeduralma*.¹⁷ Ez pedig szükségessé tette a tanítás módszertanának átgondolását. A frontális

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

tényközlés már nem elegendő, a használható tudás átadásához új megközelítésre van szükség. A lehetőségek között pedig ott találjuk az interaktív módszereket.

Az interaktivitást vizsgálhatjuk mint módszert, de vizsgálhatjuk úgy is, mint az iskolai oktatást alapvetően meghatározó pedagógiai rendszert. Ez irányú gondolatait foglalta össze Gajdics Sándor *Interaktív iskola* című munkájában.¹⁸ Elképzelésének lényege a tanuló és a tanár kapcsolatának újragondolása egy sokkal egyenlőbb, kölcsönösségen alapuló viszony jegyében. A *Fejlesztő pedagógia* oldalain megjelent írásában¹⁹ a könyvre alapozva rövid táblázatban hasonlította össze a *napjaink pedagógiáját* és az *interaktív pedagógiát* jellemző sajátosságokat. A táblázatból kiolvasható, hogy az interaktív pedagógia olyan fontos, a NAT és a Kerettanterv által kiemelt feladatokat valósít meg, mint a proaktív tanulói tájékozódás, a képességek feltárása, a személyiségközpontúság, a változó körülményekhez való alkalmazkodás képességének kialakítása, és a problémaérzékenység kifejtése.

Az interaktivitás megteremtéséhez – legyen az egy új oktatási módszer, vagy akár az egész oktatást meghatározó alapelv – sokszor új eszközök használatára is szükség van, ezek pedig sok esetben kapcsolódnak az informatika vívmányaihoz. Persze nem véletlenül. Az informatikai újítások és az internet elterjedése olyan kölcsönösségen és partnerségen alapuló közegeket hoztak létre, amely az interaktív pedagógia megvalósításának is alapvető feltétele.

Farkas Zoltán is az informatikai eszközök oktatásban erősödő szerepére hívja fel a figyelmet *Az informatikai eszközök felhasználása a történelem tanításában* című cikkében.²⁰ Véleménye szerint a történelemtanárok számára az egyik legfontosabb feladat az, hogy megpróbálják „*áthidalni az élet és a történelem, a gyakorlat és az elmélet közé nyomuló sáncot,*” hogy ezzel megteremtsék a modern történelemoktatás biztos alapjait. Ehhez pedig lehetséges megoldásként „*az informatika által nyújtott adottságok felhasználását*” ajánlja. A felsorolt lehetőségekből álljon itt két példa: a számítástechnika segítségével nagyobb szerepet kaphatnak például a „*vizuális és auditív szemléltető eszközök*”, melyek megkönnyíthetik az új ismeretek elsajátítását az egyébként is erősen vizuálissá vált világunk tanulói számára; illetve lehetővé válik a történelmi múlt és a jelen eseményeinek összehasonlítása, a kapcsolódási pontok egyszerűbb felismerése, és a szélesebb összefüggések megértése. A számítógép és az internet értő

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

felhasználása tehát valós lehetőségeket biztosít az elvárt új kompetenciák kialakításához.²¹

Az új eszközök működtetéséhez jelentős ismertanyag elsajátítására van szükség. Ez még akkor is így van, ha felhasználóként nem is kell feltétlen tisztában lennünk azok teljes technikai hátterével.²² A számítógépes alapismeretektől, a legtöbbit használt szoftverek kezelésén keresztül, az interneten való keresés képességének fejlesztésén át, a projektor és az interaktív tábla használatának megismeréséig hosszú tanulási folyamat áll a pedagógusok előtt. A folyamat kellemetlen része, hogy a tanárok eddig soha nem tapasztalt módon, versenyhelyzetbe kerülnek a rájuk bízott tanulókkal.²³ A feladat ráadásul megkerülhetetlen, hiszen a modern eszközök használatáról való lemondás a folyamatosan változó világtól való elzárkózást jelentené²⁴, ez a stratégia pedig közép- és hosszútávon is egyértelműen a tanulók kárára válna.

A fellelhető interaktív eszközök formai sokszínűsége egyszerre teszi lehetővé egy témakör több oldalról való megközelítését, valamint a tanári kreativitás és a szabadság megjelenését.²⁵ A magyar taneszközöket gyártók, tankönyvkiadók is felismerték az új lehetőségeket, és igazodva a nemzetközi trendekhez egyre több interaktív programmal jelentkezik az oktatási piacon. Persze van is mit behoznunk, pótolnunk. Az interneten fellelhető, oktatásban használható interaktív eszközök legnagyobb része angol nyelvű, ráadásul sok esetben ingyen felhasználható.

Az interaktív eszközök tehát igazodnak az új pedagógiai elvárásokhoz, és egyben lehetőséget is teremtenek azok minél gyorsabb térhódításának.

3. Az interaktív térkép²⁶

3.1. A topográfia eszközei a tanulás-tanítás folyamatában

Korábban már megállapíthattuk, hogy a térképek a történelemoktatás leggyakrabban használt és egyben a leghasznosabb eszközei közé tartoznak. Ennek legfőbb oka a topográfia eszközök sokirányú felhasználási lehetőségében rejlik.

A térképek a történelem tantárgy tanulás-tanítás folyamatának minden szakaszában, ennek megfelelően a folyamat megszervezése, megtervezése során alkalmazott óratípusok mindegyikében hasznosíthatók.²⁷ Az új ismeretet átadó,

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

képességfejlesztő, összefoglaló, valamint ellenőrző tanórák vegytiszta, vagy a négy alapesetet ötvöző úgynevezett vegyes típusai a térképek számtalan felhasználási lehetőségét rejtik magukban. A digitális, illetve a digitális interaktív térképek²⁸ pedig csak tovább szélesítették a határokat. Az eddigi és az újabb alkalmazás lehetőségeit a következő táblázatban foglaltam össze:²⁹

1. számú táblázat: A topográfiai eszközök alkalmazási lehetőségei órátípusonként³⁰

ÓRÁTÍPUSOK	HAGYOMÁNYOS TOPOGRÁFIAI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI	INTERAKTÍV ESZKÖZÖK ÁLTAL TEREMTETT ÚJ LEHETŐSÉGEK
ÚJ ISMERETET ÁTADÓ	Tanári magyarázat, vagy irányított munka: <ul style="list-style-type: none"> - térképolvasás - információszerzés egy térképről - térképek összehasonlítása - összefüggések felismertetése - vaktérképek készítése 	<ul style="list-style-type: none"> - A tanári kreativitás lehetőségeinek megnövelése. - A felhasználható térképek számának növekedése. - A topográfiai ismeretek audio- és vizuális elemekkel való kiegészítése. - A felmerülő problémákra való azonnali reagálás lehetősége. - Látványosabb szemléltetés.
KÉPESSÉG- FEJLESZTŐ	Önálló munka egyénileg vagy csoportban: <ul style="list-style-type: none"> - információszerzés egy térképről - térképek összehasonlítása - térképrajzolás, szerkesztés - folyamatok felismerése és bemutatása térképvázlatok segítségével 	<ul style="list-style-type: none"> - A tanulói kreativitás lehetőségeinek megnövelése. - A tanulók korábban elsajátított digitális képességeinek alkalmazási lehetősége. (A tanulónak az óra szervezésébe való aktív bevonása.) - A szükséges eszközök gyorsabb elérése, elkészítése. - Látványosabb szemléltetés.
ÖSSZEFOGLALÓ	A témakör áttekintése topográfiai eszközök segítségével (közös, egyéni vagy csoport munka során): <ul style="list-style-type: none"> - a megismert összefüggések bemutatása - az (órán vagy otthon) elkészített produktumok – térképek, térkép-magyarázatok – bemutatása 	<ul style="list-style-type: none"> - A korábban elkészített anyagok azonnali használatba állíthatósága. - A feladatok pontosabb, gyorsabb ellenőrizhetősége. - Látványosabb szemléltetés.
ELLENŐRZŐ	Elsajátított anyagról való beszámoló: <ul style="list-style-type: none"> - házi feladatok ellenőrzése - feleltetés (falitérkép segítségével) - önálló munka topográfiai eszközökkel (történelmi atlasz, vaktérkép) 	<ul style="list-style-type: none"> - Feladatok gyorsabb előállítás. - A feladatok pontosabb, gyorsabb ellenőrizhetősége. - Önálló munka azonnali értékelése.
VEGYES	<i>A fenti módszerek együttes használata.</i>	<i>A fenti módszerek együttes használata.</i>

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

A táblázatból jól kiolvasható, hogy a történelmi topográfia eszközei milyen széleskörű felhasználási lehetőségeket rejtenek magukban, de ami a vizsgálat számára fontosabb, megmutatja azokat a továbbfejlődési irányokat, melyek nem csak látványosabbá, hanem a kor elvárásainak megfelelő modern ismeretek átadására, új képességek kifejlesztésére is képessé teszik a történelemoktatást.

3.2. A hagyományos és az interaktív topográfiai eszközök összehasonlítása

Az interaktív eszközök által biztosított új lehetőségek nem csak tágítják a történelemoktatás lehetőségeit, hanem egyben elavulttá teszik az addig használt eszközök jelentős részét.

A digitális interaktív térképek megjelenése komoly kihívást jelent az eddig alkalmazott falitérképek számára, amelyek ráadásul nem csak a digitális technika új lehetőségei miatt kerülnek hátrányba, hanem a jelenlegi állományok (lásd a pécsi általános iskola példáját) helyzete miatt is.

A könnyebb átláthatóság érdekében táblázatban hasonlítottam össze a hagyományos falitérképek és a digitális interaktív térképek hatékonyságát:

2. számú táblázat: A hagyományos falitérképek és az interaktív térképek és atlaszok összehasonlítása

	TÉNYEZŐK	HAGYOMÁNYOS FALITÉRKEPEK	DIGITÁLIS, INTERAKTÍV TÉRKEPEK ÉS ATLASZOK ³¹
ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK	A kialakítható állomány mérete	Az állomány korlátozott méretű: - finanszírozási okok - tárolási kapacitás kérdése	Az állomány korlátlan méretűre növelhető: - egy térképre vetített ár jelentősen csökken - ingyenes lehetőségek figyelembe vétele - tárolási problémák megszűnése
	használhatóság időkorlátjai	A hagyományos térkép használat közben folyamatosan amortizálódik.	Odafigyelés esetén (biztonsági másolatok, stb.) korlátlan ideig felhasználható.
	alkalmazásához szükséges ismeretek	Használata meglehetősen egyszerű.	Használata speciális informatikai ismereteket és technikai felkészültséget követel meg a szaktanártól és az iskolától.
	oktatásban való alkalmazhatóság	Sokrétű felhasználhatóság.	A hagyományos eszköznél jóval szélesebb körű felhasználást tesz lehetővé.
	téma-specifikusság	Általában egy térkép megadott téma bemutatására képes.	Az interaktív térkép több téma egyszerre, vagy egymás után történő bemutatására képes, akár egyetlen térkép esetén is.

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

	tantárgyközi együttműködés lehetősége	Kevés lehetőséget biztosít.	Mivel az eszköz audio és vizuális elemekkel is bővíthető, erre széles lehetőségeket biztosít.
	motiváció	A modern elvárásoknak már nem felel meg, motivációs ereje folyamatosan csökken.	Színessége, az animálható részek meglepetésszerű alkalmazása (stb.), hatékony motiváló eszközzé teszi.
	infrastrukturális háttér	A térképek tárolására használt eszközön kívül nem igényel más háttérrel.	Komoly és költséges infrastrukturális háttért igényel.
JELENLÉGI ÁLLOMÁNYOK PRORI FÉMAI	hiányosságok kérdése	Több témához hiányoznak térképek. (Csak egyenkénti, költséges pótlás biztosítható.)	A hiányzó térképek azonnal pótolhatóak. A digitális atlaszok pedig a tananyaghoz kapcsolódó legfontosabb térképeket egyszerre teszik elérhetővé.
	állomány állapota	Sok a régi, rossz állapotban lévő térkép. (Az újonnan beszerzett térképek állapota viszont azonnal romlani kezd.)	Az állomány állapota a fent jelzett megfelelő elővigyázatosság esetén nem fog romlani.
	állomány korszerűsége	Sok az elavult térképek. (A csere, az óriási költségei miatt csak folyamatosan hajtható végre.)	A modern eszközök már a legújabb történelmi diszciplínák figyelembevételével készültek. (A költségek jóval alacsonyabbak.)
	jelölési rendszer	A térképek nem egységesek. (különböző beszerzési utak miatt.)	Digitális atlasz esetén a jelrendszere teljes mértékben megegyezik.

Az összehasonlítás *általános kérdésekkel* foglalkozó részében a felsorolt nyolc tényező közül – az infrastrukturális háttérrel nem számolva – kizárólag az *alkalmazáshoz szükséges ismeretek* tényezője szólhat látszólag a hagyományos falitérkép használata mellett. Ám az interaktív eszközök használatához szükséges speciális ismeretek elsajátítása (projektor kezelése, interaktív tábla beállítása, az egyes eszközök beüzemelése és összekötése) ma már elkerülhetetlen a pedagógus számára. A digitális képességeknek a tanári karnak ugyanúgy birtokában kell lenni, mint a rájuk bízott tanulóknak.

A *jelenlegi állományok problémáit* összegző részből kiolvasható, hogy a fentebb már elemzett állapot és tartalom problémáira az interaktív eszközök jóval hatékonyabb választ képesek adni, mint a hagyományos térképek. Még beszerzésüket is – egy térképre vetítve – jóval kedvezőbb áron tudjuk megtenni, nem beszélve a további, már tárgyalt előnyökről.

Az interaktív eszközök tehát sokkal gyorsabb és hatásosabb választ képesek adni a történelmi topográfia területén felmerülő kérdésekre. Alkalmazásuknak

fokozatos elterjedése pedig szinte teljesen kiszoríthatja a hagyományos falitérképeket és a hozzájuk hasonló eszközöket az oktatási piacról.

3.3. Az infrastrukturális háttérigény kihívásai

A modern és hagyományos térképek összehasonlítása során szándékosan nem beszéltem az interaktív eszközökhöz szükséges infrastrukturális háttérrel. Ennek oka, hogy egyelőre ez alkalmazásuk legnagyobb hátráltatója, így megérdemli, hogy külön foglalkozzunk a témával.

Az interaktív eszközök használatához minden esetben valamilyen informatikai, számítástechnikai eszköz – sokszor több egyszerre való – alkalmazása szükséges. Ezeknek nem csak a beszerzése, hanem üzemeltetése, valamint a karbantartása is óriási anyagi ráfordításokat igényel az egyébként is szűkös forrásokkal rendelkező oktatási intézményektől.

Ma már nincs olyan iskola, amely – köszönhetően a '90-es évek beszerzési pályázatainak – ne rendelkezne kisebb-nagyobb számítógépparkkal. Az interaktív térképek mindennapi használatához azonban már projektorra van szükség, adottságainak teljes kiaknázásához pedig interaktív tábla használata is ajánlott. Ez utóbbi két eszköz beszerzése már a nagyobb iskolák számára is kihívást jelent.

Persze nem elég az eszközöket megvenni, hatékony működtetésükhöz az azt alkalmazó pedagógusokat is ki kell képezni. A továbbképzés azonban újabb pénzügyi terheket ró a fenntartóra. A képzések mellett pedig meg kell említeni a tantermekben végrehajtandó átalakításokat és beruházásokat is. Amikor valaki ilyen segédeszközöket vásárol, figyelembe kell vennie ezeket a felmerülő járulékos költségeket is.

Az iskolafenntartók pénzügyi problémái miatt az intézmények csak külső támogatók vagy pályázatok segítségével tudnak szert tenni a drága eszközökre. Ennek van kifejezetten rossz, és meglepő módon jó oldala is.

A drága eszközök beszerzését a jelentős hagyományokkal rendelkező, nagyobb elit iskolák könnyebben el tudják érni. Köszönhetik ezt nevüknek, méretüknek, tanulóik biztos családi háttérének. Ez viszont tovább fokozhatja az esélyek egyenlőtlen eloszlását, ami a magyar oktatási rendszerre egyébként is jellemző.³² Ennek hosszú távú hatása beláthatatlan következményekkel járhat a kis- és a falusi iskolákra és diákjaikra nézve.

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

Pozitív hozadéka lehet a helyzetnek a piaci szemlélet megjelenése az iskolavezetés filozófiájában. Az önálló támogatók, szponzorok keresése, az aktívabb közösségi szerep felvállalása és a diákok bevonása rengeteg pozitív lehetőséget hordoz magában. (Persze itt is más az esélye egy fővárosi, egy megyeszékhelyi, egy városi és egy falusi iskolának.)

4. Összegzés

A történelemoktatás számára – a térképek korábban bemutatott széleskörű felhasználási lehetőségének köszönhetően – a topográfiai eszközök folyamatos cseréje és modernizációja kiemelt fontosságú kérdés. Az interaktív térképek pedig kulcsszerepet játszanak ebben a folyamatban.

Igyekeztem részletesen bemutatni az új eszköz előnyeit és esetleges hátrányait. Míg az előzőre rengeteg példát találtam – legyen szó a térképek alkalmazási területeinek kibővítéséről, vagy a hatékonyság jelentős növekedéséről – a hátrányoknál szinte kizárólag a használathoz szükséges infrastrukturális háttér biztosításának nehézségeit tudom kiemelni. Más problémák, mint például a működtetéshez szükséges speciális ismeretek elsajátítása, nem elsősorban az interaktív térképhez, hanem az információ alapú társadalom új követelményeihez, a technikai eszközök életünket mindinkább eluraló tendenciájához kapcsolódnak. A közoktatásnak pedig igazodnia kell az új elvárásokhoz.

Az infrastrukturális háttér biztosítása viszont nem pedagógiai, hanem politikai döntés kérdése. A helyi, illetve az országos politika irányítóinak kell felismerniük azt a tényt, hogy az interaktív tananyagokhoz – köztük a történelem térképekhez – szükséges technika beszerzése hosszú távon kifizetődőbb megoldás (értve ezen a pénzügyi kérdések mellett az átadható hasznos tudás nemzetgazdaságra gyakorolt hatását) a régi eszközök további használatánál.

Ma az oktatási intézmények folyamatos forráshiánnyal küszködnek. De bármilyen furcsa, még ez a helyzet is elősegítheti az interaktív térképek szélesebb körű elterjedését. Korábban már megállapítottuk, hogy egy interaktív térkép ára töredéke egy falitérkép árának (nem beszélve az internetről ingyen letölthető

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

térképekről). A minimálisan szükséges technikai háttérrel rendelkező iskolák számára a térképállomány felújítása során ez fontos tényezőként jöhet számításba.

A számítástechnikában jobban tájékozott tanárok viszont maguk is készíthetnek digitális vagy digitális interaktív térképeket. Ezeket a pedagógusok saját weboldalán vagy az iskola honlapján, esetleg internetes szakmai fórumokon hozzáférhetővé lehetne tenni a diákok és a kollégák számára. Az anyagokat letöltők pedig nem csak használhatnák, hanem továbbfejleszthetnék és átalakíthatnák azokat. Ezáltal létrejöhetnének olyan folyamatosan fejlődő és bővülő adatbankok, melyekből a legkülönbözőbb témákhoz lehetne letölteni akár egyszerre több térképet is – s mindezt teljesen ingyen.

*

Kreativitás, innováció, hatékonyság, mely egyben költséghatékonyságot is jelent – ez az interaktív térkép. Egy modern eszköz, mely nélkülözhetetlen a XXI. század történelemoktatásában.

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

MELLÉKLET

A pécsi általános iskola történelmi térképgyűjteménye

1/A melléklet: Az 5. és 6. osztályos történelemanyaghoz kapcsolódó térképek

TÉRKÉP CÍME	KORA	ÁLLAPOTA (SZUBJEKTÍV)
5. OSZTÁLY: 11 DB TÉRKÉP – 9 KÜLÖNBÖZŐ TÉMÁBAN		
Az emberiség az őskorban	régi	jó
Az ókori Görögország (Hellas) i.e. VIII – IV. század	régi	viseletes
Az ókori Görögország (Hellas) i.e. VIII – IV. század	régi	viseletes
Az ókori Görögország (i.e. V. században)	új	jó
Róma [Hódítások az Itáliai félszigeten és azon kívül]	új	jó
A római világbirodalom	új	jó
A Római Birodalom gazdasága és kultúrája	régi	viseletes
A magyar nép vándorlása és a honfoglalás	régi	jó
Honfoglalás és letelepedés 895 – 1000	régi	rossz
Egyiptom és Mezopotámia / Az ókori kelet	régi	rossz
Egyiptom és Mezopotámia / Az ókori kelet	régi	rossz
6. OSZTÁLY: 17 DB TÉRKÉP – 14 KÜLÖNBÖZŐ TÉMÁBAN		
Európa a IX – XI. században	régi	viseletes
Európa a XI. század végén	régi	rossz
Európa a XI. század végén	régi	rossz
Európa a XII – XIII. században	régi	viseletes
Feudális Magyarország a XII. század közepétől a XV. század elejéig	régi	rossz
Feudális Magyarország a XII. század közepétől a XV. század elejéig	régi	jó
Európa a XIV – XV. században	régi	rossz
A föld népei a XIV – XV. században	régi	rossz
Magyarok az Anjouk és Zsigmond korában (1308 – 1437)	régi	jó
Magyarország gazdasága és kultúrája (1301 – 1526)	régi	viseletes
Európaiak felfedezései és a gyarmatosítás a XV – XVII. században	régi	viseletes
A nagy földrajzi felfedezések és a gyarmatosítás (XV – XVII. század)	visz. új	viseletes
Európa a XVI. század végén	régi	viseletes
Európa a XVI. század végén	régi	rossz
Magyarország 1526 – 1606	régi	rossz
Török hadjáratok Magyarországon 1526-1566	új	jó
Európa a XVII. század közepén	régi	viseletes

A *visz. új* jelentése: viszonylag új.

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

1/B melléklet: A 7. és 8. osztályos történelemanyaghoz kapcsolódó térképek

TÉRKÉP CÍME	KORA	ÁLLAPOTA (SZUBJEKTÍV)
7. OSZTÁLY: 16 DB TÉRKÉP – 14 KÜLÖNBÖZŐ TÉMÁBAN		
Európa a XVIII. században	régj	viseletes
Európa a XVIII. században	régj	rossz
Magyarország a XVIII. században	régj	rossz
Európa a XVIII. század végén	visz. új	jó
Az amerikai független államok kialakulása	visz. új	viseletes
Szabadságharc Magyarországon 1848-1849	új	jó
Gyarmati rendszer	régj	jó
Európa a XIX. század második felében	régj	jó
Európa a XIX. század végén	régj	rossz
Magyarország az Osztrák-Magyar Monarchiában	új	jó
Az Osztrák-Magyar Monarchia gazdasága és kultúrája (1867 – 1914)	régj	viseletes
Az Osztrák-Magyar Monarchia gazdasága és kultúrája (1867 – 1914)	visz. új	jó
Az Osztrák-Magyar Monarchia	visz. új	jó
Az Osztrák-Magyar Monarchia 1914-ben	új	jó
Európa az első világháború idején	régj	viseletes
Az első világháború	új	jó
8. OSZTÁLY: 6 DB TÉRKÉP – 5 KÜLÖNBÖZŐ TÉMÁBAN		
Polgárháború és intervenció Szovjet-Oroszországban	régj	viseletes
Magyarország (gazdaság és társadalom 1938-ban)	régj	viseletes
Európa a II. világháború idején	régj	rossz
Hazánk felszabadítása	régj	viseletes
A gyarmati rendszer felbomlása	régj	rossz
A gyarmati rendszer felbomlása	régj	rossz
SEGÉDESZKÖZÖK: 2 DB TÉRKÉP		
Magyarország ezeréves áttekintő történelme	új	jó
Csáki Imre: A Magyar Királyság vármegyéinek címeres pecsétjei	új	jó

A *visz. új* jelentése: viszonylag új.

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

JEGYZETEK

1. Fischerné Dárdai Ágnes arra hívja fel a figyelmet, hogy a térszemlélet kialakításának és fejlesztésének (iskolai) feladata a globalizáció és a technikai modernizáció hatásnak köszönhetően egyre fontosabbá válik. A történeti topográfia jelentősége a történelemoktatásban nemhogy csökkenne, hanem folyamatosan növekszik. Vö. F. DÁRDAI Ágnes (2001): A térszemlélet változása a globalizáció korában és fejlesztésének lehetőségei a történelemoktatásban. In: FISCHER Ferenc – HEGEDÜS Katalin – VONYÓ József (2001): *A Kárpát-medence vonzásában. Tanulmányok Polányi Imre emlékére*. University Press, Pécs, 69–74.
2. A Nemzeti alaptanterv, valamint a kötelező követelményeket tárgyaló Kerettanterv, legyen szó alap- vagy középfokú történelemoktatásról, már a fejlesztési követelmények szintjén rendelkezik a történeti topográfia oktatásának főbb irányvonalairól. A Kerettanterv témakörönként részletesen meghatározza azon topográfiai ismereteket, melyek elsajátítása kötelező. (A Nemzeti alaptanterv szerkesztett szövegét lásd: http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/nat_070926.pdf, a letöltés időpontja: 2010. június 26.; A Kerettanterv történelemoktatásra vonatkozó fejezeteit – iskolatípusonként – lásd: <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=390&articleID=2290&ctag=articlelist&iid=1>, a letöltés időpontja: 2010. június 26.)
3. A kutatás eredményeinek összefoglalását lásd: CSALA ISTVÁNNÉ RANSCHBURG Ágnes (2002): A történelem tantárgy helyzete egy felmérés alapján. *Új Pedagógiai Szemle*, LII. 9. sz. 51-67., valamint <http://www.ofi.hu/tudastar/tanitas-tanulas/tortenelem-tantargy>, a letöltés időpontja: 2010. június 26.,
4. A térképeket, melyeket a megkérdezettek 21-22%-a említett a legfontosabbak között, csak a tablók előzték meg (24%). A videók kivételével (17%) az összes többi eszköz említésének gyakorisága bőven 10% alatt maradt. (Lásd: uo.)
5. Uo.
6. Bár az eszközök állapotát összegző kutatást eddig nem találtam, Ranschburg Ágnes korábban már elemzett tanulmánya igen meggyőző adatokkal szolgált e területről is. Lásd: CSALA ISTVÁNNÉ RANSCHBURG (2002).
7. Bár az adatok közléséhez a szerző a dolgozat készítése során engedélyt kapott az iskola vezetőjétől, ám érthető okokból az intézmény nevének közlésétől eltekintünk.
8. A számadatok 2009 első félévi állapotokat tükröznek. A térképállomány korát és állapotát érintő megjegyzések bizonyos értelemben szubjektívek. A vizsgálat során alkalmazott kategóriákat lásd a 10. és 12. lábjegyzetben.
9. Összesen 52 tétel található a gyűjteményben. Két eszköz azonban inkább tábló semmint térkép.
10. Az *állapot* tárgyalása során a „jó”, a teljes mértékben használható, a „viseletes” a használatot még nem befolyásoló, míg a „rossz”, a térkép használhatóságát erősen befolyásoló hibákkal rendelkező térképre vonatkozik.
11. JAKAB György (2000a): A történelem tanítása az ezredfordulón. 1. Rész. *Új Pedagógiai Szemle*, L. 6. sz. 36–51. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tanitasi-090617>, a letöltés időpontja: 2010. június 28.)
12. A *kor* megállapítása során az „új”, a modern elvárásoknak megfelelő, míg a „viszonylag új” a tartalmát tekintve nem kifogásolható (valószínűsíthetően az utóbbi 20 évben beszerzett) térképeket jelöli. A *régi* az előbbieknél megfelelően a rendszerváltás körül, vagy az azt megelőző időszakban beszerzett térképekre vonatkozik. Az egyes darabok esetén a tartalmat és a megjelenést tekintve is találhatunk kifogásolható megoldásokat.
13. Lásd: http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/nat_070926.pdf, a letöltés időpontja: 2010. június 26.
14. Lásd: JAKAB György (2000a): A történelem tanítása az ezredfordulón. I. *Új Pedagógiai Szemle*, L. 6. sz. 36–51. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tanitasi-090617>, a letöltés időpontja: 2010. június 28.); JAKAB György (2000b): A történelem tanítása az ezredfordulón II. *Új Pedagógiai Szemle*, L. 7–8. sz. 27–40. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tanitasi>, a letöltés időpontja: 2010. július 28.)
15. Knausz Imre [KNAUSZ Imre: *Történelemtanítás 2001*. (szubjektív esszé, háttér tanulmány) 2002., OKI, PTK.] vagy Foki Tamás [FOKI Tamás: *A történelemtanítástárgy helyzete és fejlesztési feladatai* (háttér tanulmány). 2002., OKI, PTK.] kutatásai egyértelműen erre mutatnak. (Hivatkozási pont: CSALA ISTVÁNNÉ RANSCHBURG (2002) 51–67.; lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tantargy>, a letöltés időpontja: 2010. június 26.)

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

16. Az iskola igyekezett/igyekszik részt venni olyan pályázatokon, melyek interaktív eszközök beszerzésével segíthették volna a különböző tantárgyak eszközbázisának fejlesztését, de azok önálló beszerzésére az intézménynek még nem volt lehetősége.
17. CSALA ISTVÁNNÉ RANSCHBURG (2002): 55. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tantargy>, letöltés időpontja: 2010. június 26.)
18. GAJDICS Sándor (2000): *Interaktív iskola. Minőségbiztosítás kontra gyermek vagy a pedagógiai kultúra minősége és a gyermek?* Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, Debrecen.
19. GAJDICS Sándor (2001): *Interaktív iskola. Fejlesztő pedagógia*, XII. 4.–5. sz. 12.–16.
20. FARKAS Zoltán (1999): Az informatikai eszközök felhasználása a történelem tanításában. *Új Pedagógiai Szemle*, XLIX 11. sz. 75–80. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/informatikai-eszkozok>, a letöltés időpontja: 2010. július 28.)
21. A Nemzeti Tankönyvkiadó által 2000-ben megjelentetett *A történelemtanítás gyakorlata* című kötet is valós lehetőségként számolt a számítógének a történelemoktatásba való bevonásával. A munka igyekezett bemutatni az új eszköz használatának akkori lehetőséget, melyek között azonban még nem szerepelt a digitális, illetve a digitális interaktív térkép. A térben való tájékozódás képességének fejlesztéséről szóló fejezet csak a „hagyományos” eszközökre koncentrált. (Lásd: CSEPELA Jánosné – HORVÁTH Péter – KATONA András – NAGYAJTAI Anna (2000): *A történelemtanítás gyakorlata. Tantárgy-pedagógiai tankönyv*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.) Farkas Zoltán *A számítógép használata* című tanulmánya részletesebben foglalkozik a témával. (Lásd: FARKAS Zoltán (2001): *A számítógép használata*. In: KNAUSZ Imre (szerk.): *Az évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 123–139.)
22. Kérdés persze, hogy meddig maradhatunk egyszerű felhasználók. Ma már több pedagógiai témájú cikk is foglalkozik a technikai háttér részleteivel (lásd például: MODRA Ildikó (2002): *Oktatás és Internet. Új Pedagógiai Szemle*, LII. 9. sz. 95–103. [Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/oktatas-internet>, a letöltés időpontja: 2010. június 28.]) annak ellenére, hogy ez alapvetően nem a pedagógia témakörébe tartozik. Persze, ha figyelembe vesszük az új eszközök növekvő szerepét, a megalkotásukhoz szükséges ismeretek elsajátítása egyre fontosabb lesz a pedagógusok számára is.
23. Ambrusné Kéri Katalin már egy 1996-os tanulmányban jelezte, hogy a számítógép használat területén lépéshátrányba kerültek a szülők és velük együtt a pedagógusok. E helyzet – véleménye szerint – rákényszeríti a tanárokat (és a szülőket), hogy partnerként kezeljék a tudásban sokszor feléjük növe diákokat. Csak így lehet elérni, hogy a tudásbeli különbség ellenére a helyes irányba tudjuk terelni a fiatalok számítógép használatát. (AMBRUSNÉ KÉRI Katalin (1996): *Interneten keresztül nem lehet egymásra kacsintani*. In: VASTAGH Zoltán (szerk.): *Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában II.*, JPTE Tanárképző Intézete, Pécs, 116.)
24. *A Történelemtanítás gyakorlata* című kötet szerzői például – a számítógép alkalmazásának szélesebb körű elterjedését motiválandó – a készen vásárolható programok felhasználásának és kezelésének egyszerűségére hívják fel a figyelmet. (Vö. CSEPELA – HORVÁTH – KATONA – NAGYAJTAI (2000) 232-236. p.) Egy másik korai írás pedig arra figyelmeztet, hogy ha a pedagógus nem igyekszik megismerni azokat a technikákat, melyek a gyermekek egyre szélesedő csoportjára van közvetlen hatása, elvesztheti a kapcsolatot saját diákjaival. (AMBRUSNÉ KÉRI Katalin (1996): *Interneten keresztül nem lehet egymásra kacsintani*. In: VASTAGH Zoltán (szerk.): *Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában II.* JPTE Tanárképző Intézete, Pécs, 115. p.)
25. Fontos azonban, hogy azok felhasználása ne öncélú legyen, hanem egy átfogó koncepció keretei között történjen, mert ennek hiányában komoly károkat okozhatunk. Farkas Zoltán fent már idézett cikkében erre és még több más problémára is felhívja a figyelmet. (FARKAS Zoltán (1999) 75–80.; lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/informatikai-eszkozok>, a letöltés időpontja: 2010. július 28.)
26. Az interaktív térképek – technikai megvalósításukból következően – minden esetben digitálisak. Ugyanez fordítva csak korlátozott módon érvényes. A digitális térkép nem rendelkezik az interaktivitáshoz szükséges széles eszkörendszerrel. (Lásd a 28. lábjegyzetet.) A dolgozat az interaktív térkép meghatározását a fent kifejtett formában használja.
27. Az oktatási módszerekről és stratégiákról bővebben: F. DÁRDAI Ágnes (2006): *A történelem tanításának és tanulásának módszerei és stratégiái*. In: F. DÁRDAI Ágnes: *Történelmi megismerés – Történelmi gondolkodás*. I. kötet. Szerk.: SZABOLCS Ottó. Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara – Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata, Budapest, 59-73. (A Történelemtanári Továbbképzés Kiskönyvtára, XLI.) (Lásd:

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

- <http://www.lib.pte.hu/konyvtarrol/munkatarsaink/dardai/publikaciok/text/book/index.html>, a letöltés időpontja: 2010. június 27.)
28. A digitális topográfiai piacon jelenleg vannak olyan alkalmazások, melyek csak a gyártó által korábban elkészített térképek digitalizált változatát tartalmazzák. Ezekhez nem mellékelnek audio- és vizuális tartalmakat, és nem mutatnak be az adott korszakban a térképen lezajló folyamatokat, változásokat, vagyis nem rendelkeznek az interaktivitás szélesebb ismérveivel. A digitális interaktív atlasz ezzel szemben a fenti képességek jelentős részét magáénak tudhatja.
 29. A felhasználás sokszínűsége miatt a felsorolás inkább példatár, semmint egy a teljességre törekvő összegzés. Célja sokkal inkább a lehetőségek bemutatása, illetve azok kitágulásának érzékeltetése.
 30. A táblázat a fent leírtaknak megfelelően nem összehasonlítás céljából készült. A hagyományos eszközök alkalmazási lehetőségeinek bemutatása a topográfia eszközök használatának sokrétűségét akarja szemléltetni, melyet csak kiegészít az interaktív eszközök használatával megteremtett új lehetőségek felsorolása.
 31. Az általában a történelematlaszra épülő interaktív atlaszok egyetlen digitális adathordozón keresztül egész évfolyamok térképbázisát teszik elérhetővé. Ez az állomány bővítése céljából igen előnyös, hiszen a kivetített kép jó esetben megegyezik a tanulók atlaszában szereplő térképpel, beszerzési ára egy térképre levetítve töredéke a falitérképeknek.
 32. *Az elmúlt években egyre többet lehet olvasni arról, hogy a magyar oktatási rendszer nem képes megbirkózni a gyermekek közötti, különböző okokból adódó esélyegyenlőtlenség feloldásával. A kutatások ráadásul azt mutatják, hogy az esélyegyenlőtlenség az iskolában töltött évek alatt inkább növekszik, mintsem csökkenne. A témáról fellelhető néhány cikk:*
CSOMA Gyula (2006): Az esélyegyenlítő oktatás mint utópia I. *Új Pedagógiai Szemle*, LVI. 12. sz. 3–19. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselyegyenlito-oktatas>, a letöltés időpontja: 2010. július 30.)
RADÓ Péter (2000): Esélyegyenlőség és oktatáspolitikai. *Új Pedagógiai Szemle*, L. 1. sz. 33–48. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselyegyenloseg-090617>, a letöltés időpontja: 2010. július 30.)
MIHÁLY Ottó (1999): Esélyegyenlőség és differenciálás. *Új Pedagógiai Szemle*, XLIX. 1. sz. 11–19. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselyegyenloseg>, a letöltés időpontja: 2010. július 30.)
TURCSÁN Gábor (1998): Esélytelen egyenlőség. *Új Pedagógiai Szemle*, XLVIII. 5. sz. 35–44. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselytelen-egyenloseg>, a letöltés időpontja: 2010. július 30.)

IRODALOM

Nemzeti alaptanterv: http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/nat_070926.pdf
(Letöltés időpontja: 2010. június 26.)

Kerettanterv: <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=390&articleID=2290&ctag=articelist&iid=1>
(Letöltés időpontja: 2010. június 26.)

AMBRUSNÉ KÉRI Katalin (1996): *Interneten keresztül nem lehet egymásra kacsintani*. In VASTAGH Zoltán (szerk.): *Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában II*. JPTE Tanárképző Intézete, Pécs, 109–116.

CSALA ISTVÁNNÉ RANSCHBURG Ágnes: *A történelem tantárgy helyzete egy felmérés alapján*. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tanitas-tanulas/tortenelem-tantargy>, a letöltés időpontja: 2010. június 26.)

CSALA ISTVÁNNÉ RANSCHBURG Ágnes (2002): *A történelem tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai*. *Új Pedagógiai Szemle*, LII. 9. sz. 51–67. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tantargy>, a letöltés időpontja: 2010. június 26.)

CSEPELA Jánosné – HORVÁTH Péter – KATONA András – NAGYAJTAI Anna (2000): *A történelemtanítás gyakorlata. Tantárgy-pedagógiai tankönyv*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Korpics Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban

CSOMA Gyula (2006): Az esélyegyenlítő oktatás mint utópia I. *Új Pedagógiai Szemle*, LVI. 12. sz. 3–19. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselyegyenlito-oktatas>, a letöltés időpontja: 2010. június 30.)

F. DÁRDAI Ágnes (2001): A térszemlélet változása a globalizáció korában és fejlesztésének lehetőségei a történelemoktatásban. In: FISCHER Ferenc – HEGEDŰS Katalin – VONYÓ József: *A Kárpát-medence vonzásában. Tanulmányok Polányi Imre emlékére*. University Press, Pécs, 69–74.

F. DÁRDAI Ágnes (2001): A történelem tanításának és tanulásának módszerei és stratégiái. In F. DÁRDAI Ágnes: *Történelmi megismerés – Történelmi gondolkodás*. I. kötet, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara – Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata, Pécs, 59–73. (Lásd: <http://www.lib.pte.hu/konyvtarrol/munkatarsaink/dardai/publikaciok/text/book/index.html>, a letöltés időpontja: 2010. június 27.)

FARKAS Zoltán (1999): Az informatikai eszközök felhasználása a történelem tanításában. *Új Pedagógiai Szemle*, XLIX. 11. sz. 75–80 (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/informatikai-eszkozok>, a letöltés időpontja: 2010. június 28.)

FARKAS Zoltán (2001): A számítógép használata. In: KNAUSZ Imre (szerk.): *Az évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 123–139.

GAJDICS Sándor (2000): *Interaktív iskola. Minőségbiztosítás kontra gyermek vagy a pedagógiai kultúra minősége és a gyermek?* Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, Debrecen.

GAJDICS Sándor (2001): Interaktív iskola. *Fejlesztő pedagógia*, XII. 4.–5. sz. 12.–16.

JAKAB György (2000): A történelem tanítása az ezredfordulón. 1. Rész. *Új Pedagógiai Szemle*, L. 6. sz. 36–51. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tanitasa-090617>, a letöltés időpontja: 2010. június 28.)

JAKAB György (2000): A történelem tanítása az ezredfordulón 2. Rész. *Új Pedagógiai Szemle*, L. 7–8. sz. 27–40 (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/tortenelem-tanitasa>, a letöltés időpontja: 2010. június 28.)

KNAUSZ Imre (szerk., 2001): *Az évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

MIHÁLY Ottó (1999): Esélyegyenlőség és differenciálás. *Új Pedagógiai Szemle*, XLIX. 1. sz. 11–19. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselyegyenloseg>, a letöltés időpontja: 2010. június 30.)

MODRA Ildikó (2002): Oktatás és Internet. *Új Pedagógiai Szemle*, LII. 9. sz. 95–103 (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/oktatas-internet>, a letöltés időpontja: 2010. június 28.)

RADÓ Péter (2000): Esélyegyenlőség és oktatáspolitikai. *Új Pedagógiai Szemle*, L. 1. sz. 33–48. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselyegyenloseg-090617>, a letöltés időpontja: 2010. június 30.)

TURCSÁN Gábor (1998): Esélytelen egyenlőség. *Új Pedagógiai Szemle*, XLVIII. 5. sz. 35–44. (Lásd: <http://www.ofi.hu/tudastar/eselytelen-egyenloseg>, a letöltés időpontja: 2010. június 30.)

VASTAGH Zoltán (szerk., 1994): *Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában II*. JPTE Tanárképző Intézete, Pécs.

ABSTRACT

Korpics, Zsolt

Interactive maps and their possibilities in the modern history education

Maps belong to the most frequently used tools during a history lesson, given to the fact of their versatile utilization facilities and their capacity of developing some vital abilities. However, development and its changing society requires to adjust our instruments to expectation of our modern era. The appearance of the interactive map is therefore just a further step in the „evolution of school instruments”. This paper tries to introduce the importance and possibilities of the interactive maps by also presenting the difficulties of school maps’ stock. The author is convinced that this is not just a technical novelty, but a kind of means that effectively contributes to the reformation of educational methods and open up until now not experienced cooperation opportunities for the colleagues dealing with history.